

GENERALNI PROJEKT CINKARNE

Kakor je znano, je že pred meseci upravni odbor Cinkarne sklenil, da formira glavni direktor posebno komisijo, ki naj izdelava generalni projekt Cinkarne za dobo poslovanja od 10 do 20 let. Direktor je sestavil komisijo iz naslednjih članov:

Inž. Stegenšek, inž. Mikuš, inž. Pipuš, tov. Vodlan in podpisani, ki je s strani članov komisije istočasno zadolžen za vodstvo komercialnega in koordinacijskega dela.

Delo komisije ne more hitro delovati kot bi mi sicer želeli, kajti povezano je s študijem, diskusijami, nabavo novih dokumentov, ponudbami itd. Poleg tega je seveda velika ovira v tem, da razpolagajo člani komisije s silno omejenim razpoložljivim časom.

Kljub temu je možno ugotoviti že nekaj pozitivnih rezultatov dela, tako da smatramo za primerno dati bralcem »Cinkarnarja« o delu tu podano poročilo.

Doslej so izdelani 4 elaborati, in sicer: dipl. ek. Felicijan Justin: »Perspektivne potrebe v cinku«, Vodlan Drago: »Vozel naše pražarne«, Inž. Pipuš Iskren: »Maksimalna intenziviteta obstoječe topilnice« in inž. Stegenšek Klemen: »Maksimalna intenziviteta obstoječe topilnice«. Vsak elaborat je podan predhodno vsakemu članu komisije ter posebej še tov. glavnemu direktorju, ki se tudi udeležuje vseh sej in torej vsestransko spremlja delo komisije.

Od dosedanjih elaboratov sta bila dva že predmet komisijske razprave, in sicer: elaborat podpisanega »Perspektivne potrebe v cinku« ter elaborat tov. Vodlana, »Vozel naše pražarne«. Poslednji je bil v izvlečku objavljen v zadnji številki »Cinkarnarja«.

Poleg dela na generalnem projektu seveda večkrat izhajajo tudi rezultati sodobne problematike, ki jih mora komisija načeti v zvezi s svojim delom ter jih zaradi takojšnje aktualnosti predaja v nadaljnjo obdelavo in uporabo tehnični ali komercialni operativi.

Tako je n. pr. elaborat o perspektivnih potrebah v cinku služil za letošnjo komercialno orientacijo v zvezi z našo prodajno in investicijsko politiko za leto 1955. Kot posledica tega, se je namreč uprava odločila, da sestavi problematiko redestilirane cinka ponovno na dnevni red ter da skuša zopet obnoviti že enkrat izvršeno akcijo v kompenzaciji elektrolitskega in surovega cinka. Nadalje se je upravni odbor odločil, da se zgradi dvojček sedanjemu cinkovemu belilu, kajti tako po-

večana proizvodnja cinkovega belila odgovarja perspektivnim potrebam za nadaljnjo vrsto let, istočasno pa je sedanje pomanjkanje cinkovega belila aktualni problem.

Razprava o elaboratu tov. Vodlana je prav tako morala poseči v konkretno problematiko naše pražarne. Utrditi je namreč bilo treba maksimalno proizvodno zmogljivost obstoječih naprav, tako a količino praženca in aglomerata, kakor za količino odgovarjajočih koncentriranih žvepljenih plinov za sistem žveplene kisline. Ta ugotovitev je potrebna zato, da vzamemo kot bazo bodočega študija perspektive v prazilnih napravah. Če pri tem delu razprave pa je komisija ugotovila, da je maksimalno možno izkoriščanje obstoječih naprav precej višje, kakor se danes v praksi obstoječe naprave izkoriščajo. Z malenkostnim proučevanjem je namreč možno dvigniti količino odgovarjajočih koncentriranih žvepljenih plinov na tako višino, da bo znašala dnevna proizvodnja žveplene kisline ca. 60 ton. Temu odgovarjajoče bo seveda tudi večja proizvodnja domačega predpraženca.

Iz teh ugotovitev izhaja nadalje delo, ki ne spada več v pristojnost te komisije, temveč ga podaja komisija operativnemu vodstvu. Vprašanje proučitve naprav za gornji cilj je prevzelo v študij in rešitev tehnično vodstvo, vprašanje nadaljnje smotrnosti in problematike okoli praženja cinkovih rud v »Celulozi« Videm-Krško za potrebe Cinkarne pa komercialno vodstvo.

Do izida številke »Cinkarnarja«, ko bo to poročilo objavljeno, se bo po vsej verjetnosti vršila že razprava po nadaljnjih 2 elaboratih, ki sta jih pripravila inž. Pipuš in inž. Stegenšek.

Čeprav v trenutku oba elaborata še nista predmet razprave, se more vendarle že danes trditi, da bosta ta dva elaborata doprinesla nekatere konkretne rezultate v zvezi z aktualnimi problemi in bo na njihovi osnovi imelo tehnično vodstvo dovolj živahne tematike. V kolikor bi se vsa predvidevanja po predmetnih elaboratih operativno uresničila, bo mogla Cinkarna pri obstoječih topilniških napravah proizvajati letno okoli 2000 ton cinka in prahu več, kakor je to primer pri sedanjem delu v topilnici. Kako in zakaj, prepuščamo za enkrat še predstoječi komisijski razpravi ter avtorjema obeh elaboratov, ki bosta po vsej verjetnosti tudi v »Cinkarnarju« spregovorila o tem kakšno besedo.

Dipl. ekonom. Felicijan Justin

Nekaj splošnih pripomb h kurjenju cinkovih destilirnih peči

Da dosežemo v topilnici čim boljši izplen ni važno samo, da aglomerat v kemičnem in fizikalnem pogledu odgovarja; da so retorte izdelane iz odgovarjajočih surovin, da so pravilno sušene, da lahko kljubujejo visokim temperaturam, ki so v destilirnih pečeh in da so odporne proti menjavi temperatur ter nagrizu žilindre. Ni merodajno samo pravilno delo pri tako imenovanem »manevru«, to je pri vlečenju cinka, pri odstranjevanju žilindre in menjavanju defektnih retort ter ponovnem polnjenju, ampak je mogoče v še večji meri uspeh topilnice odvisen od pravičnega kurjenja destilirnih peči. Ker se ravno v tem pogledu pri nas največ greši, vkljub temu, da imamo star kader kurjačev z bogatimi izkušnjami, ki mu pa manjka teoretična osnova, da bi lahko pravilno razumel potek destilacije, bi želeli s pričujočim člankom podati nekaj splošnih navodil h kurjenju cinkovih destilirnih peči. Nujno potrebno bi bilo, da bi se kurjačem ta teoretična podlaga podala v nekoliko širši obliki na za to prirejenih tečajih.

Po končanem »manevru« je glavno delo pri destilirnih pečeh končano in pri vsaki peči ostane samo kurjač, ki je odgovoren poleg nadzornika za njeno kurjenje. Ko je iz šarže izhlapela vsa vlaga se pojavi ob ustju

predleža zelenkast plamen, ki je znak, da se je začela destilacija cinka. Takrat morajo kurjači nemudoma na ustje predležev namestiti alonže v katerih se ujame cink, ki se ni mogel kondenzirati v predležih. Tvorba cinkovega prahu je najintenzivnejša ob začetku destilirne periode, ko so alonže še hladne in vsebujejo plini, ki zapuščajo retorte še malo cinka. Množina plinov, ki zapuščajo retorte, stalno narašča, ker poleg vlage in prvih količin cinka uhaja tudi plin iz kokska oziroma antracita, ki ga ti v majhnih količinah vsebujejo. Približno 3—5 ur po končanem »manevru« preneha burna reakcija izhlapevanja vlage in plina in začne se mirna redukcija šarže in destilacija cinka. Zeleni cinkov plamenček, ki smo ga v začetku opazili ob ustju predležev, ni izhajal iz cinka v aglomerat, temveč iz različnih trebežev in cinkovih pepelov, ki se dodajo, oz. vračajo v šaržo. Pri nas v Cinkarni je v rabi 24-urni destilacijski cikel: tekem 24 ur se ponavlja polnjenje destilirnih peči, vlečenje cinka izmenjava defektnih retort itd. Glavna skrb in naloga kurjača ter mojstra je v tem, da kuri peč tako, da v določenem času — to je v 24 urah dogori. Če se je menjalo malo retort in ni bilo na peči posebnih popravil, preostaja dovolj časa za kurjenje peči, ki je potem

lahko bolj umirjeno. Potek redukcije in temperature v peči najlažje presojamo po izgledu in velikosti plamena, ki zgoreva na odprtini alonže. Količina cinka, ki smo ga zreducirali je sorazmerna količina ogljikovega monoksida, ki se je sprostil. Izkušen kurjač mora po plamenu cinka na alonžah presoditi stanje peči kljub temu, da je male razlike težko spoznati. Naj podam tukaj samo nekaj splošnih navodil:

Slaboten modrikast plamenček kaže, da je peč prehladna in preslabo kurjena.

Pri normalnem stanju peči je plamen približno 20 cm dolg in rožnate barve.

Če je peč prevročna, je plamen mnogo večji in je belo obrobljen. To je obenem tudi znak, da je redukcija preburna in da se razvija toliko cinkovih par, da se ne morejo vse v predležih in alonžah kondenzirati.

Na barvo plamena pa vplivajo še druge okolnosti, na primer: če je ruda slabo pražena tudi pri pravilno kurjeni peči plamen ni rožnat; plamen je modrikast z belimi robovi. Če hočemo znižati produkcijo cinkovega prahu, dodajamo šarži kuhinjsko sol in plamen ima značilno rumeno barvo natrijevih spojin. Pri predelavi žilinder, ki vsebujejo baker se pojavlja zelena barva.

Pojemajoči plamen na alonžah je znak, da je prenehala tvorba cinkovega prahu. Dolžnost kurjača je, da v tem primeru odstavi alonže. Na ustju predležev se pokaže približno 5 cm velik, živahen belkast plamenček, ki se proti koncu kurjenja peči stalno manjša. Ob pričetku »manevra« naj bo plamenček največ 2—3 cm velik in modrikasto-belkaste barve.

Kurjač mora pri kurjavi paziti posebno na to, da temperatura stalno polagoma narašča in da doseže ob pričetku manevra svoj maksimum. Če je bila peč prekurjena ter se je temperatura znižala, nastane na šarži v retortah skorja, ki preprečuje uhajanje cinkovih par. Kurjačeva glavna naloga je, da je peč ob točno določenem času — v našem primeru ob 3. uri zjutraj — dogorela. Če je dogorela prezgodaj, se lahko zgodi, da pride do prekomernega loma retort. V trenutku, ko je redukcija končana, se vsa dovajana toplota rabi samo za dvig temperature v peči, ki naglo narašča. Sedaj zadostuje najmanjša nepazljivost in katastrofa je tu — peč se zdrobi. Ko kurjač opazi, da je peč dogorela, mora takoj pripreti dovod zraka in odvod v dimnik. Sedaj mora mojster takoj pričeti s posadko z delom, to je z »manevrom«, da se peč ne bi preveč ohladila, ker bi se sicer žilindra strdila in bi jo težko odstranili. Če pa peč ni dogorela, moramo z delom počakati, da tako preprečimo prekomerne izgube na cinku, ki bi ostal v žilindri. S tem čakanjem si krajšamo čas destilacije za prihodnji dan in je potrebno, da damo v lažjo šaržo. Pri predelavi novih, tujih rud je težko že prve dni zadeji pravi način kurjenja in je zato te prve dni treba biti posebno previden. Obratovodja zamore v tem primeru dati na podlagi totalne analize rude samo splošna navodila, kajti vsako novo rudo je treba ne samo teoretično, ampak tudi praktično preizkusiti. Šele na podlagi večdnevne predelave lahko obratovodja spozna karakter nove rude, njeno reaktivnost in tako določi način kurjenja peči. Pri predelavi novih, neznanih rud moramo računati z večjo topilniško izgubo.

Kurjač mora med drugim paziti, da se odprtine v predležih in alonžah ne zadela. Potrebno je, da jih od časa do časa z dolgo žico prebode in očisti. Tudi bi moral kurjač na dnevni in večerni izmeni polivati ilovico za zadelovanje predležev, ki je pripravljena v zabojih in jo premešati z motiko v homogeno maso. Pri vsaki izpraznitvi cinka iz predležev se morajo isti popolnoma izprazniti in dobro ostrgati.

V teh skopih vrstah ni mogoče izčrpno obravnavati tega predmeta, kakor bi to bilo potrebno. To bomo verjetno storili na tečajih in bilo bi želeli, da bi se tega vsi kurjači v njihovem lastnem interesu udeležili.

Inž. Pipuš Iskren

Perspektivne potrebe v cinku

V naslednjih letih je računati s proizvodno zmogljivostjo nove elektrolize v Šabcu s ca. 12.000 tonami elektrolitskega cinka. Novih elektroliz ali termičnih cinkarn v bodočih 10 letih v Jugoslaviji ni pričakovati. Edini možni graditelj bi bila Trepča, toda ta je svojo elektrolizo brisala s perspektive iz razloga, da bo njen koncentrat v bodočnosti ravno zadoščal elektrolizi v Šabcu, ker je predvideno razmeroma hitro padanje produkcije. Za leto 1955 se predvideva 51.000 ton koncentrata, nato pada iz leta v leto za ca. 1000 ton ter znaša leta 1960 še 43.000 ton in leta 1964 33.000 ton. Ostali srbski rudniki bodo perspektivno mogli dati naslednji proizvodnji:

Novo Brdo	5.300 ton
Vel. Majdan	2.600—2.700 ton
Rudnik Rudnik	3.900 ton
Lece	5.200—5.300 ton
Zletovo	1.800 ton
Suplja Stena	9.000 ton

Perspektivno je pričakovati čez 3—4 leta še odpiranje rudnikov Kišma pri Ajvaliji in Srebrenice.

Po vsem tem izgleda torej, da ne bo interesantna nikakršna gradnja cinkarne na področju Srbije in južnega dela države sploh, v kolikor bi se seveda ne odkrila nova, bogatejša nahajališča rud.

Kljub temu pa je surovinska osnova cefotne Jugoslavije dovolj bogata za alimentacijo obstoječe Cinkarne v Celju in nove cinkarne v Šabcu, tudi če se obe delno razširjata, kakor bi potrebe v cinku to narekemale. V kolikor bi se izkazalo kot pravilno, da so v Sloveniji pomembnejša ležišča cinkovih rud, bo seveda položaj v surovinskem pogledu za Cinkarno v Celju tembolj ugoden.

Ko bo začela obratovati elektroliza v Šabcu, je računati s tem, da se proizvodnja redistiliranega cinka ne bo več izplačala. Tudi dosedanja proizvodnja se je izkazala v zadnjih komercialnih akcijah kot nerentabilna in je smotnejše izvršiti kompenzacije na ta način, da se redistilirani cink zamenja z elektrolitskim cinkom, tudi če je uvoznega karakterja. Za perspektivo je vsekakor potrebno črtati iz produkcijskega programa Cinkarne redistilirani cink.

Jugoslovanska industrija je osredotočena predvsem na uporabljanje surovega cinka. Za leto 1955 znašajo prijavljene potrebe po surovem cinku 5.600 ton, dočim se računa, da bodo potrebe narasle v bodočih 10 letih še za ca. 300 ton. Skupno je torej računati jugoslovanske potrebe v surovem cinku v nadaljnjih 10 letih od ca. 5000—6000 ton. Potrošniki surovega cinka se v nobenem primeru ne bodo preusmerili na elektrolitski cink, ker je proizvodna cena v Šabcu predvidena višja, kakor za naš surov cink, ta cink je potreban jugoslovanske industrije zadosten. Sicer je analogen primer tudi v vseh deželah, kjer imajo na izbiro oba cinka.

Potrebe v rafiniranem cinku ostajajo približno iste, to je 400 ton ter velja zanje z gospodarskega vidika isto kakor za surovi cink.

Za fini cink obstoja velika verjetnost, da bo še vedno konkurenčno sposoben elektrolitskem cinku. Potrošniki finega cinka imajo skupnih potreb okoli 1800 ton. Ni predvideno, da bi se njihove potrebe bistveno povečale ali zmanjšale, pač pa obstoji druga možnost, da bi se namreč morala tekom časa preusmeriti proizvodnja cinkove pločevine tako, da bi uporabljali kot surovino fini in rafinirani cink. Prjave za leto 1955 predvidevajo ca. 400 ton pločevine iz finega cinka. Pločevina se tudi sicer proizvaja v nekaterih deželah iz finejših cinkov. Ta opomba je važna zato, da se obstoječa velika peč za fini, odnosno redistilirani cink ne bi brez nadaljnega spustila iz kombinacije.

Potrebe v pločevini znašajo za prihodnje leto 1600 ton ter predstavljajo to povečanje iz predvojne dobe za točno 100%. Razvoj njene potrošnje se iz leta v leto hitro veča ter je na primer poskočil od leta 1954 na 1955 za 400 ton. Pri tem postajajo tudi zahteve po kvaliteti večje. Kot primer navajamo razvijajočo se letalsko industrijo, ki že danes za-

hteva pločevino iz kvalitete cinka 99,7% Zn, to je iz finega cinka. Pri vsem tem je treba upoštevati še dejstvo, da je porast potrošnje pločevine povzročena brez kakršne koli sistematično vodene prodajne politike s strani Cinkarne. Zato nosi pretežno obeležje industrijske potrošnje, dočim je tržišče široke potrošnje praktično neobdelano. Več ali manj ustaljena široka potrošnja v pločevini je edino v Sloveniji, dočim v ostalih republikah precej niha.

V avtotopijskih ploščah je porast na 100 in v offset ploščah na 20 ton. V offset ploščah tudi v bodočih letih ni predvidevati porasta in verjetno tudi ne padca, čeprav uporabljajo tiskarne material, ki izpodriva offset plošče.

V avtotopijskih ploščah je pričakovati povečanje. To je osnovano v dejstvu, da se tiskarne po zmogljivosti večajo, klišarne pa izpopolnjujejo, ter da so pri obstoječem stanju v tem pogledu na razmeroma nizki stopnji.

Glede belila je vprašanje predvsem akutno v neposredni bodočnosti. Trenutno sta v Jugoslaviji dva proizvajalca, in sicer Cinkarna Celje ter Duga Beograd. Kvaliteta Duginiga cinkovega belila je pod cinkarniško ter beležimo dejstvo, da se potrošniki iz vse države in to tudi iz najjužnejših predelov, obračajo na Cinkarno. Na drugi strani je tudi povečana potrošnja cinkovega belila. Svoje potrebe povečavajo vse tovarne lakov in barv, tovar-

Surovi cink	5.600—5.800 ton
Rafinirani cink	400 ton
Fini cink	1.800—1.900 ton
Cinkova pločevina	1.600 ton
Avtotopijske plošče	100—120 ton
Offset plošče	10—12 ton
Cinkovo belilo	2.500—3.000 ton
Offset plošče	10—12 ton

Za to produkcijo je potrebno ca. 13.000 ton surovega cinka.

IZVOZNI PLASMAN

Ker je proizvodnja cinkovega koncentrata v Jugoslaviji v perspektivi še vedno tolikšna, da bo treba vršiti znatni del izvoza cinkovih koncentratov, bi bilo iz gledišča nacionalne ekonomije zgrešeno odpovedati se povečani predelavi koncentratov v metalni cink in nastopati na zunanjem tržišču s koncentratom namesto s cinkom. Ker je kot rečeno v bodočnosti računati samo z dvema producentoma v Jugoslaviji, pade vloga čim večjega predelovanja cinka na ta dva producenta. Ni nobenih razlogov, da bi se v tej smeri ne udeleževala tudi Cinkarna Celje. Za jugoslovanski plasman cinka bi bilo sploh zelo ugodno, če se bosta pojavljala na zunanjem tržišču oba producenta, ker bi s tem jugoslovanska cinkova metalurgija stavljala na razpolago cink vseh vrst.

Vendar, če se hočemo uspešno tudi v bodočnosti udeleževati v zunanji trgovini, je potrebno, da imamo tolikšne izvozne količine,

NOVOLETTNI

Ko želimo vsem članom sindikata in celotnemu kolektivu veliko uspehov v letu 1955, istočasno z veseljem ugotavljamo letošnje lepe uspehe v proizvodnji in pri razširitvi tovarne, kljub nesreči, ki nas je prizadela.

Če bomo v prihodnjem letu s polnim elanom uresničili perspektivni plan z večjo proizvodnjo ter razširitvijo tovarne, bomo lahko še z večjo gotovostjo gledali v bodočnost, kajti vsako leto nam prinaša več pogojev za boljše in lepše življenje.

Narodi Jugoslavije in delavski razred se lahko s ponosom ozreta na velikanski napredek v minulih poveljnih letih, za katerega sta se borila in to za nadaljnji razvoj proizvodnih sil, graditve socializma in izpopolnjevanje demokracije.

Naj bo novo leto 1955 leto uresničitve predvidenih zamisli in še plodnejšega samoupravljanja našega podjetja, kar naj prinese novih sadov, tako nam kot vsem delovnim ljudem naše države.

Sindikalna podružnica

ne za gumo in brodogradnje. Medtem ko je znašala celotna potrošnja belila še pred leti v Jugoslaviji ca. 1200—1500 ton, je za leto 1955 prijavljenih samo v Cinkarni potreb za 3.400 ton. V kolikor ne bodo povečali zmogljivosti jugoslovanskih tovarn v proizvodnji cinkovega belila, je pričakovati, da bodo potrošniki resno zahtevali uvoz istega.

Nekoliko drugačen bo verjetno položaj v cinkovem belilu čez nekaj let. V zvezi z elektrolizo cinka v Šabcu je pričakovati, da bo povečala svoje zmogljivosti v cinkovem belilu najprej Duga v Beogradu, kasneje pa se bo zelo verjetno pojavil kot tretji proizvajalec Šabac sam. Kljub temu bo imela Cinkarna verjetno svoj plasman zagotovljen. To predvidevanje temelji na naslednjih okoliščinah:

1. Jugoslovanska proizvodnja bo že v naslednjem letu lahko računala s plasmanom v Jugoslaviji in v izvozu s ca. 4000 tonami. Do časa, ko bi se povečale zmogljivosti v Beogradu in Šabcu, je možno računati s povečanjem plasmana vsaj na 4500 ton.

2. Cinkarna ima že ustvarjen sloves v kakovosti in solidnosti v oskrbovanju potrošnikov, kar lahko s pametnim gospodarjenjem še samo izpopolni. Beograjski konkurent se brez večjega napora praktično lahko takoj onemogoči na notranjem tržišču. Kako bo uspel s kvaliteto in postrežbo bodoči »Šabac« je še tudi veliko vprašanje.

Proizvodni program v gornjih mejah je za domače tržišče naslednji:

da je možno z njimi stalno se pojavljati na tržišču.

Realna možnost bodočega izvoza je naslednja:

Avstrija	1.800 ton
Grčija	1.000 ton
Svica	500 ton
Francija	400 ton

Skupno torej 4.100 ton

Izpod te kvote je skorajda nemogoče govoriti o neki izvozni politiki.

Poleg izvoza v cinku nastopa še naslednji možni izvoz:

v pločevini	ca. 2.000 ton
v belilu	ca. 700 ton

Za cinkov prah pa je kljub njegovemu silno konjunktornemu značaju možno računati z realnim in več ali manj stalnim plasmanom za letno ca. 2.400 ton, kot minimalno količino. Mogla bi se prenesti vsa količina prahu, ki bi jo povzročila eventualna povečana produkcija cinka.

Če torej računamo z gornjimi možnostmi plasmana, bi morala znašati produkcija surovega cinka in prahu skupno okoli 21.000 do 22.000 ton.

Medtem ko so potrebe jugoslovanskega trga po cinku vključno z realnim izvozom precej sigurno izračunljive, ostaja vendarle vprašanje surovinske baze bolj problematično. Za dobo bodočih 10 let bi bila nekaka bilanca razpoložljivih surovin, proizvodnje in

BORBA ZA POLOŽAJI?

potreb naslednja: Prvih 5 let je računati z visokim presežkom surovin. V naslednjih 5 letih bi se s predpostavko, da bi kapacitete Cinkarne narasle na odgovarjajočo višino tržnim potrebam, nekako uravnovesila bilanca surovin, proizvodnje in potreb. Po 10 letih je v pogledu surovinske osnove težko izreči kakršnokoli perspektivo. Na eni strani se sicer danes trdi, da bo Trepča upadala, na drugi strani pa niso izključena kakršnakoli presenečenja pri obstoječih rudnikih, saj vemo na primer iz prakse, da se je za Mežico že čisto prerokovalo, da so zaloge izčrpane. Novejši podatki iz Mežice pa kažejo nadaljnjo možnost črpanja surovin. Na drugi strani je vprašanje še dveh predvidenih, pa ne še črpanih rudnikov, to je Krišma in Srebnica. Koliko je še nepreiskanih področij, je prav tako še vprašanje zase. Tudi slovenska področja niso raziskana, čeprav se vzdržimo optimističnih prerokovanj.

Zaključek po tem vprašanju more biti močno subjektivnega značaja, vendar bi se moglo braniti tudi stališče, da je z ozirom na znane surovinske osnove vendarle možno braniti tezo izgradnje Cinkarne do višine tržnih potreb in to iz naslednjih razlogov:

1. V kolikor bi se v bodočnosti pokazalo, da je jugoslovanska surovinska osnova močnejša od predelovalnih kapacitet in bi na tej predpostavki konkurent gradil svoje načrte, bi Cinkarna v teku sedanjih 10 let izgubila:

a) možnost zaključka na predelovanje obstoječe surovinske osnove 10 let,

b) zaradi eventualne pojave konkurenta bi izgubila bodočo surovinsko osnovo in bi s tem

Naše dnevno časopisje, kakor tudi naša javnost v zadnjem času vse češče obravnava pojave gospodarskega kriminala.

Nekateri nezavedni organi delavskega samoupravljanja izkoriščajo zaupanje delovnih ljudi. Predno pridejo do oblasti, obljublajo z izbranimi demagoškimi frazami vse mogoče in nemogoče pravice delovnim tovarišem. Dogaja se, da včasih res uspejo priti do raznih družbenih funkcij. Tak primer smo imeli pri nas z našim bivšim predsednikom delavskega sveta. Spomnimo se nazaj v leto 1953, ko so se vršile pri nas volitve v delavski svet, česa vsega se je posluževal pred volitvami. V pomoč si je organiziral skupinico sebi enakih »ljubiteljev« delavstva za agitacijo, on sam pa je delavcu dejal: »Glej, da me boste izvolili, pa boste videli kako bo v bodoče delala naša uprava. Tako bo kot bomo mi rekli, a ne kot bo rekel direktor.« (Ta izjava se je nanašala na bivšega direktorja Kokalja). Pri tem pa je verjetno pozabil, da je bil sam reflektant na direktorsko mesto. Dokaz k temu je velika užaljenost, ki jo je kazal, ko je bil razrešen dolžnosti funkcije pomočnika direktorja.

Res mu je uspelo, da je bil izvoljen za predsednika delavskega sveta. Toda uprava in delavski svet sta delala kot to določa socialistična zakonodaja, ker pri tem ne odloča posameznik, pa čeprav je predsednik, temveč celotni delavski svet. Že v istem letu kakor tudi to pomlad, ob priliki delitve viška plač-

Poglejmo kdo so ti ljudje? To so navadni, socialistični družbi nasprotujoči frazerji, ki vidijo socializem samo v svojem žepu, nimajo pa interesa za skupnost ter ga imajo samo na jeziku.

Kako so potekale volitve v delavski svet leta 1954 nam je vsem znano. Vemo, da je bila omenjena skupinica v strogi konspiraciji in delala na tem, da se dobri kandidati za delavski svet črtajo iz kandidatne liste.

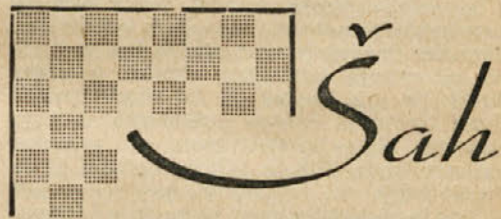
Ves kolektiv ve, da je bila organizacija Zveze komunistov proti kandidaturi Urbančiča za predsednika delavskega sveta, iz upravičenega vzroka, ker v njega nismo imeli zaupanja, čeprav je bil on sam član iste — sicer na papirju. Ali se je organizacija zmotila? Ne! Zmotili so se tisti, ki so ga povzdigovali, kot da je to človek, ki ga ni mogoče nadomestiti, borec za delavske pravice.

Kdo je imel torej prav? Ali tisti, ki so ga forsirali in povzdigovali ter kričali: »Urbančiča hočemo za predsednika, on je naš.« Po volitvah pa so dejali: »Pokazali smo jim«. Danes je menda vsakomur v našem kolektivu jasno, da se je organizacija Zveze komunistov upravičeno borila proti prihodu takšnih ljudi na odgovorna mesta. To naj bo v opozorilo vsem tistim, ki hočejo prikazovati takšna demagoška tolmačenja, kot jih je imela omenjena skupinica za pravilna. Iz vsega tega lahko sklepamo, da so ljudje takega kova navadni karieristi, ki hočejo s pomočjo demagogije priti do vodilnih položajev. Na ta način hočejo izboljšati sebi položaj, ne pa koristiti družbi. Po drugi strani pa se poskušajo skrivati pred družbeno kontrolo.

Delovnemu kolektivu vsekakor ne more biti vseeno, da mora danes odvezemati mandate ljudem, ki so do nedavnega po zaslugi nekaterih pristašev uživali tako veliko zaupanje pri delu kolektiva, kot najboljši ljudje. Mnogo članov delavskega sveta ve, kako je Urbančič na eni izmed sej delavskega sveta v letošnjem letu razlagal, kakšno mora biti naše delo, če hočemo dosegati uspehe in imeti enotnost v podjetju. Kako je on to delal, je zdaj vsem znano. Zato je nujno, tovariši, da pogledamo vsakomur najprej v notranjost in pretehtamo njegova dela, ne pa da ga sodimo po tem, kar govori. Ta primer naj bo v opozorilo vsem tistim, ki so v njem videli osebo, katere ni mogoče nadomestiti, uvidijo naj, da so se zmotili. Tisti, ki so ga zagovarjali naj vedo, da je njihova zasluga sramota, ki smo jo doživeli s tem, da ima naš kolektiv voljenega predstavnika v zaporu.

Marsikdo bo dejal, zakaj smo ga sploh imeli v organizaciji Zveze komunistov. Na to nam ni težko odgovoriti. Imeli smo ga že dalj časa pred očmi, ker ni bil iskren. Izključili ga nismo zato, ker je dvoličnežem težko priti na sled, vendar se prej ko slej vsak škodljivi element socialistične družbe sam razkrinka. S tem pa končno pokaže svojo predanost do socialistične ureditve.

Organizacija Zveze komunistov Cinkarne

BRZOTURNIR ZA PRVENSTVO V DECEMBRU

Na rednem brzoturnirju za prvenstvo v mesecu decembru je sodelovalo 9 igralcev.

Na tem turnirju je preskrbel za presenečenje Persolja, ki je zaslužen osvojil prvo mesto s šestimi točkami, drugo do peto mesto si delijo: Dečko, Jančič, Lebič in Trojak, sledijo Kisovec, Mihelič, Markovič in Zuljevič.

S tem turnirjem je bilo zaključeno letošnje brzoturnirsko tekmovanje na katerem je sodelovalo 146 igralcev. Zmagovalci na teh turnirjih, ki jih je bilo dvanajst so bili: štirikrat: Miruša in Šnajder, trikrat: inž. Pipuš, enkrat: Dečko, Persolja, inž. Stegenšek in Trojak.

Turnir za prvenstvo Cinkarne se prične v torek, 18. januarja. Udeležba na tem turnirju je obvezna za vse kategorizirane igralce člane našega kolektiva.

ČESTITKI

Tovarniški komite ZK Cinkarne najprisrčneje čestita v nastopajočem letu 1955 vsem članom ZK Cinkarne, kakor tudi vsem članom delovnega kolektiva k doseženim uspehom v letu 1954.

Kakor vsako leto po osvoboditvi naše domovine, tudi letos zaznamuje naš kolektiv vidne uspehe in napredek našega podjetja, ki leži na temeljih demokratičnega upravljanja po proizvajalcih samih ter s tem združuje vse naše delovne in napredne ljudi k nenehnemu delu za napredek naše države.

ČESTITKA TOVARNIŠKEGA KOMITEJA ZK CINKARNE

morda definitivno propadla možnost večje razširitve.

2. V primeru, da bi ne bilo novih surovinskih osnov po 10 letih, bo treba predelovati koncentrate iz manjših srbskih rudnikov izven Trepče. Elektroliza v Šabcu je gradena na osnovi koncentrata Trepče in je problematična rentabilneta Šabca, če bi imela na razpolago bistveno slabše koncentrate od trepčanskega. Kakor za Cinkarno v Celju ni zaželeno, da bi se morala ukvarjati s slabimi koncentraty, je vendarle na drugi strani vsaj tehnična možnost te koncentrate rentabilno predelovati. Rentabilno predelovanje teh koncentratov pa bo podano pri primernem mešanju slabših koncentratov z boljšimi. Cinkarna bi imela torej interes ustvariti čim ugodnejši poročje boljših koncentratov proti slabšim in ni rečeno, da bi se ne poslužila uvoza dobrih koncentratov za mešanje s slabšimi, če bi domača surovinska osnova ne dajala primernega poročja. Uvoz koncentratov v svrhu domače predelave v metalni cink ne more biti negativnega značaja za nacionalno ekonomijo zlasti še, če je predmetni uvoz samo dodatnega značaja k obstoječi surovinski osnovi doma.

3. V kolikor bi se ne iskala predelovalna možnost slabših srbskih koncentratov, je sploh problematična produkcija srbskih rudnikov. Izvoz slabših koncentratov daje često tako nizke cene, da je njegova rentabilneta več kot problematična. Dipl. ek. Felicijan

nega sklada so mnogi delavci to delitev smatrali kot zaslugo Urbančiča, pri tem pa so pozabili hote ali nehote, da je to zasluga uspehov celotnega kolektiva, ne pa poedinca. Predvsem si moramo biti na jasnem, da so to sadovi tiste borbe, za katere se je delavski razred boril desetletja in končno zmagal v socialistični revoluciji.

Jasno nam mora biti, da se Urbančič za to funkcijo ni boril z željo, da bi pomagal čim več kolektivu, temveč da bi se osebno uveljavil, imel od tega osebne koristi in si utrdil kariero. Če bi mu šlo za kolektiv, bi mu pač ne bila potrebna dvolična igra, katero je igral. Zakaj mu je bila potrebna dvoličnost, tega ni težko uganiti:

1. Zaradi tega, da je imel zaupanje med delavci;

2. Da si je pridobil zaupanje pri vodilnem osebju podjetja;

3. Da je imel osebne koristi, izrabljaje družbeno upravljanje.

Pomislimo samo, kaj bi tak človek storil, če bi dosegel svoj cilj, to se pravi, če bi mu zaupali katero izmed vodilnih mest v podjetju. Že kot skladiščnik si je upal malverzirati družbeno lastnino in se tako delati s sredstvi, ki si jih je na ta način pridobil, popularnega na raznih družabnih večerih in čajankah. Podrobnosti o tem so kolektivu itak znane. Na srečo pa v naši družbeni ureditvi tak poklic ni dolgotrajen in tudi ne uspešen, ker pride družba slej ko prej vsakomur na sled.

Ob 10-letnici uspele akcije v Celju

Celjski zapori »Stari pisker« so bili v času okupacije zloglasna mučilnica na Štajerskem. Tu je celjski gestapo izvajal najhujša nasilja nad naprednimi Slovenci, borci za socialistične ideale in osvoboditev svojega naroda.

Skupina hrabrih partizanov in aktivistov se je dne 15. decembra 1944 sestala v Smartnem pri Celju ter se odločila za drzno akcijo, izpustitev vseh zapornikov iz celjskih zaporov. Odločili so se, da akcijo izvedejo še isti dan v noči od 15. na 16. december. Vodja te akcije, tov. Žarko, se je povezal s paznikom Gradom, ki je bil takoj pripravljen nuditi vso svojo pomoč. Dogovorjeno je bilo, da pričaka paznik Grad partizane v zaporih in jim na dani znak odpre vrata Starega piskra.

Z veliko previdnostjo se je skupina šestih neustrašenih borcev in to: Presinger Riko-Zarko, Klančičer Nande, sekretar KPJ za celjsko okrožje, Grobelnik Ivo, Zelinka Jože-Očka, Gaber Jože in Lebič Dominik približevala Celju preko Medloga in okrog 22. ure prispela do Glazije ob Ljubljanski cesti. Tu so našli v senci mogočnih kostanjev primerni prostor, da počakajo na odhod nemških patrolj, katere so križarile po ulicah ter da v primernem trenutku in brez vsakega suma dosežejo zadani cilj. Ura je bila 2, ko ni stražar pred takratno kasarno nemške policije —

RAZDELITEV POMOČI POPLAVLJENCEM

Vsaka elementarna nesreča prinaša ljudem širom sveta mnogo gorja in posledic. Poplave lahko smatramo med najtežje elementarne nesreče. Letošnja poplava v našem okraju je onesrečila 97 članov našega kolektiva, katerim je bila delno povrnjena škoda iz pomoči. Vendar je prizadetih še več, nekateri pa niso prijavili škode ali pa je bila tako minimalna, da se jih pri pomoči ni upoštevalo. Škoda je bila različna in je nekaterih manj, druge pa zelo prizadela, kot Ravnak Jožetu, kateremu je odneslo hišo in vso opremo.

Na pobudo sindikatov kot oblasti, se je pričela akcija za zbiranje pomoči. Kolektivi širom cele Jugoslavije so pokazali visoko tovariško zavest do prizadetih in zbrali precejšnjo vsoto denarja in opreme. Ves ta denar se je zbiral v centru naše republike, odkoder se je razdelil na prizadete kraje. Poleg tega pa so posamezne podružnice oziroma kolektivi nakazovali pomoč direktno podružnicam prizadetih kolektivov. Med njimi je bila tudi naša sindikalna podružnica, ki je prejela od raznih kolektivov večje ali manjše zneske.

Da bi se pomoč delila po enotnem kriteriju na področju našega okraja in zaradi boljše evidence je predlagal Glavni štab pri Okrajnem sindikalnem svetu, da bi sindikalne podružnice odvedle prispelo pomoč v centralni fond pri Okrajnem sindikalnem svetu v Celju. Na ta predlog je naša sindikalna podružnica, ko je odbila škodo v naši podružnici in okrepčevalnici, nakazala v ta fond 400.000 din. Naknadno je prejela naša sindikalna podružnica od raznih kolektivov pomoč v višini 187.000 din. Ta znesek je bil razdeljen po sklepu Izvršnega odbora podružnice na tiste prizadete, ki so prejeli manj od polovice ocenjene škode. Teh je bilo 40. Ostalih 57 je bilo izločenih pri tej delitvi, ker so prejeli na Okrajnem sindikalnem svetu in na terenu skupaj več kot polovico ocenjene škode.

Vsega skupaj je prejelo 97 prizadetih članov sindikata našega kolektiva na Okrajnem sindikalnem svetu, na terenu in od DOZ z všteto vrednostjo opreme, katero so delili na terenih 3.390.599 din; od naše sindikalne podružnice 187.000 din; skupaj 3.577.599 din.

Pripominjam, da gornja številka ni popolna, in sicer zato, ker so posamezni člani gospodinjstev zaposleni v drugih kolektivih prejeli tudi pomoč od njihovih sindikalnih podružnic. Poleg tega je bila razdeljena med naše prizadete članke še ena spalnica, tri otroške postelje in dve kuhinjski mizi, kar ni zajeto v gornjem znesku.

Gornje v informacijo prizadetim, kot ostalim članom kolektiva. B. F.

sedaj srednje ekonomske šole v Vodnikovih ulici polagal posebne pozornosti na mimoidoče 3 nemške vojake, ki so peljali vklenjene in z glavo v tla sklonjene partizane naravnost proti Staremu piskru.

Nastopil je največji trenutek. Paznik Grad je v nestrpnem pričakovanju odprl vrata skupini. Partizani so izrabili nastalo zmedo in takoj razorožili notranje straže med katerimi je bil tudi šef zaporov, medtem ko je paznik Grad hitel odpirati vrata vseh celic kaznilnice. Partizani so imeli precej dela, predno so prepričali nekatero pripornike, da so resnični rešitelji. Šele, ko so nekateri spoznali med partizani svoje borbene sodelavce in celo sorodnike, je bilo delo lažje. To noč je bilo iz celjskih zaporov rešenih 300 zapornikov,

V nedeljo, dne 5. 12. 1954 smo mladinci, zbrani na konferenci, manifestirali delo in naloge mladine. Veliko je delo mladine. Častno je zastopati ideje naših starejših bratov, sestra, očetov in mater, ki so z idejo in borbenimi besedami umirali v borbi za svobodo. Najbolj srečen in svoboden človek, kakor tudi narod, s tem mislim svoboden v izražanju, čustvih ter v izgradnji sebe za bodočega dobrega državljanja, je velik dar naših prednikov mladini.

300 mladincev in mladink nas je, ki smo vsi poklicani delati za napredek naše mlade države. Vendar je v naši organizaciji vključenih le 96 članov. To je pa vsekakor porazno število ter daje slutiti, da se ne zavedajo vsi odgovornosti do skupnosti.

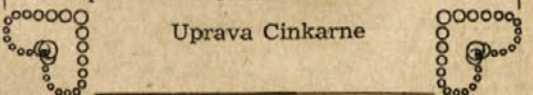
Ce se vprašujem, kaj je temu krivo, mi pride nehoti v glavo več misli. Večkrat slišim, da se mladina slabo vzgaja, ker ne veruje, na drugi strani, da se bo mladina pokvarila, ker nima verouka v šoli itd. Ce se nadalje vprašujem, ali so res te stvari vzrok, da smatrajo nekateri odgovorni ljudje te stvari za vzroke. Vidimo pa lahko, da tudi sami niso napredne misli in ne delajo za skupnost. Človek mora že po naravi delati fizično in umsko, idejno pa se mora opredeliti, ker s tem gradi sebi svojo prihodnost ter mora postati vzor mlajšim, katerih naloga je, da posnemajo njegove dobre vrline. Mi vsi smo odgovorni za delo mladine, ne samo mladinska organizacija, učitelji v šoli ali član katere koli organizacije. Naj mi ne zamerijo starši, če trdim, da vsak oče in vsaka mati ne vzgaja svojega otroka dobro — tako namreč trdijo. Ce bi pa spregovorili par besed o ljubezni do domovine, o naporih ter o žrtvah, bi bil lep del naše mladine naprednejši kakor je. Ne pa strašiti mladino s stvarmi, ki ne obstojajo ter jim obetati pekel, v primeru, da ne ubogajo. Mladina sama mora ubogati starše brez vsakih pripomočkov in iluzij po večnosti.

Sama mladinska konferenca ni prinesla tistega, kar bi morala mladina izražati. V diskusiji, katero so vodili večinoma starejši, smo videli napake in dobili nekake smerice, da smo le bodočnost tovarne, kakor tudi skupnosti. Po diskusijah je izgledalo, da se

Ob nastopu poslovnega leta 1955 želi uprava podjetja vsem članom kolektiva, sodelavcem in družbenim organizacijam srečno in uspehov polno novo leto z željo, da bi bilo sodelovanje prav tako plodno, kakor je bilo v preteklem letu. Le tako bomo lahko s skupnimi napori izvršili velike naloge, ki stojijo pred nami v letu 1955

Uprava Cinkarne

katere je imel nemški okupator zaprte zaradi sodelovanja ali samo zaradi suma z osvobodilnim gibanjem. Med osvobojenimi zaporniki je bila tudi skupina okoli 40 zavednih Slovencev, ki so bili določeni, da jih naslednjega dne odpeljejo v Maribor, kjer bi jih čakala smrt.

Precejšnje število osvobojenih jetnikov je še isto noč odšlo v partizanske enote v bližini Celja, ostali pa so razen nekaterih, ki so med potjo padli okupatorju ponovno v roke, dospeli srečno na svoje domove, ter se nato vključili v aktivno delo NOV.

Ta akcija je bila sigurno najdrznejša na Štajerskem, saj je bila izvršena sredi mesta, ki so ga Nemci, vsaj po njihovem mnenju trdno držali. Vendar so tu videli, da ni tako. Videli so moč borcev za svobodo, ki jim je napovedovala bližnji konec njihove moči in slave.

Nekaj o mladini

le premalo zanimamo, kaj se pravzaprav dogaja okoli nas, ker vidimo le blesteče stvari kot slabe filme, razne inozemske revije in s temi se opajamo. V diskusiji nam je tovariš Štajner lepo razložil vzrok tega, na kratko, da se nismo oslanjali na svoje lastne sile, ker smo pač prešibki. Temu pa ni tako. V bodoče bomo morali razširiti svoje obzorje ter samostojneje misliti in videli bomo, kako bogato je življenje našega mladincev v državi, katera gradi skupno z industrijo tudi novega človeka. Da nimamo pomoči, je to samo izgovor, ker nam je vsekakor odprta pot, kakor v upravljanju podjetja, tako tudi v družbenem življenju. Mi ne moremo vsako leto ponavljati iste izgovore, češ, nimamo pomoči. Iz analize in poročila tovariša sekretarja smo videli, da nismo dosti naredili, zato tudi ta izgovor ne drži. Že prej sem omenila število zaposlenih mladincev in mladink in pozneje število včlanjenih v našo organizacijo, tako, da že iz teh števil vidimo, da tu nekateri nimajo smisla oziroma nočejo biti člani LMJ.

Vsem sotrudnikom in celotnemu delovnemu kolektivu želi zadovoljno in uspeha polno novo leto
Uredniški odbor

Ali jim naj to opravičimo, če se izgovarjajo, da to ni potrebno, da mladina ni organizacija za njega, ker jo je nekako že prerasel.

Kako čuden je ta odgovor. Če nehoti pomislim, da se skupnost bori za napredek našega delovnega človeka ter ne more rešiti problemov, ki so tudi mladinski, drugi so pa danes po svojih izjavah že prerasli to organizacijo ter plavajo sami puhli pod vplivom slabih nenaprednih misli. To je ne samo čuden, temveč popolnoma neumesten odgovor. Menim pa, kakor sem že prej omenila, da vzgoja mladine tudi v tovarni ni samo naloga organizacije, temveč tudi njihovih starejših sodelavcev, kot predpostavljanih po službeni dolžnosti. Tu pač ni izgovora, da te stvari ne spadajo v tovarno. Podjetja v prejšnji Jugoslaviji so imela isto nalogo, samo z drugo motivacijo, da vzgoja in politika ne spada v tovarne, ker je pač njihova družba hotela s tem narediti delavca za sužnja, ki bo samogaral. Danes pa, ko govorimo o socializmu, je naloga vsakega posameznega človeka, ki živi v skupnosti, da vzgaja mlade ljudi za njihovo življenjsko pot in to brez razlike kje. Če pogledamo v oddelke tovarne, kjer znajo nekateri mojstri prikazati svojim mlajšim delavcem pravo pot ter jih sproti opozarjati na napake pri delu in v življenju, je za nas to vsekakor razveseljivo, ker rodi uspeh, ki ga vidimo pri mladinskih sestankih, akcijah in podobno.